

VELIKA BRITANIJA IN NJEN IMPERIJ (1850 – 1914)

Politična situacija v Veliki Britaniji

Sredi 19. stoletja se je v Veliki Britaniji pod vodstvom premierja Williama Gladstonea razvila liberalna stranka. V njo so se združili politiki, ki so zahtevali reforme. Ena večjih sprememb se je zgodila leta 1867, ko je volilno pravico dobila večje število moških. Toda ti se velikokrat niso smeli odločati po svoji vesti in prepričanjih, saj je bilo glasovanje javno, so pogosto izkoriščali njihovi nadrejeni. Ti so volivcem grozili z odpuščanji, če ne bodo volili, kakor oni zahtevajo. Leta 1872 je Gladstone to spremenil, saj je uvedel tajno glasovanje.

V naslednjih volitvah je mandat dobila konzervativna stranka, na čelu z Benjaminom Disraelijem. Toda leta 1880, ko je bila vlada razpuščena, je znova slavila liberalna stranka. Tudi takrat so uvedli nekaj novitet, ki so se tikale volitev. Določili so, koliko denarja lahko posamezna stranka porabi za svojo predvolilno kampanjo ter prepovedali podkupovanje volivcev s hrano in pijačo.

Nato so uvedli zakon, po katerem je volilno pravico dobilo dodatnih 6 milijonov ljudi. Leta 1884 so namreč sprejeli, da dobijo volilno pravico vsi lastniki hiš ter podnajemniki, ki plačujejo več kot 10 britanskih funtov najemnine.

Irsko vprašanje

Leta 1800 so Britanci Ircem sprejeli zakon, ki je dovoljeval emancipacijo katoliške cerkve na Irskem. Toda kralj Jurij III. tega ni dovolil, saj je menil, da bi s tem prelomil svojo prisego ob kronanju, da bo varoval anglikansko cerkev. Kampanja irskega politika Daniela O'Connella ter smrt Jurija III. sta vodili k uresničitvi zakona, ki je katoličanom zagotovil mesto v parlamentu.

Leta 1846 je Irsko prizadela Velika lakota, saj so kmetje velik delež pridelka prodali, da so lahko plačali najemnine. Britanski politiki pa se niso želeli vmešavati, zato so ljudje ostali brez pomoči od države, kar je vodilo v smrt mnogih kmetov.

V 70. letih 18. stoletja se je na Irskem začelo zelo močno nacionalno gibanje pod vodstvom Williama Shawa in Charlesa Parnella. Toda njuna različna pogleda na neodvisnost sta vodila v razkol med ljudstvom, na večji, večinoma kmetijski del, ki je zahteval popolno samostojnost, ter na manjši, industrijski del v regiji Ulster, kjer so hoteli samo avtonomijo znotraj Velike Britanije.

Imperialistična politika

Za razliko od Irske so nekatere britanske kolonije, npr. Kanada, Avstralija in Nova Zelandija v 19. stoletju dobile notranjo avtonomijo. V tem času je imperij doživel veliko širitev, večinoma na račun ozemelj v Afriki in Aziji. Ta ozemlja so branili izključno s prostovoljno vojsko, saj so bili edina velesila brez obveznega služenja vojaškega roka. Veliko grožnjo za britanski imperij je predstavljal vzpon Nemškega imperija. Nemci so si prisvojili ozemlja v Afriki in Pacifiku ter imeli namen postati največja pomorska in kolonialna velesila, kar je eden od vzrokov za izbruh 1. svetovne vojne.

Britanci so imeli vse od zavzetja področij na jugu Afrike težave z nizozemskimi priseljenci. Konflikti so vodili do Burske vojne, ki so jo Britanci izgubili in leta 1910 je Južnoafriška zveza postala samostojna.